

POSTANOWIENIE

Dnia 7 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie z powództwa G.M.
przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa
Sądu Okręgowego w K.
o odszkodowanie i zadośćuczynienie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 7 listopada 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 11 października 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. nie obciąża G.M. obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego;**
- 3. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) na rzecz adw. M.P. kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych powiększoną o należny podatek od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu powódce w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 11 października 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) w sprawie z powództwa G.M. przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Okręgowego w K. o odszkodowanie i zadośćuczynienie na skutek apelacji obu stron:

1. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w S. z 4 sierpnia 2017 r. w ten sposób, że zasądził od Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Okręgowego w K. na rzecz G.M. tytułem odszkodowania kwotę 15 244,42 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie: od kwoty 12 444,42 zł od 31 sierpnia 2016 r. do dnia zapłaty, od kwoty 350 zł od 11 września 2016 r. do dnia zapłaty, od kwoty 350 zł od 11 października 2016 r. do dnia zapłaty, od kwoty 350 zł od 11 listopada 2016 r. do dnia zapłaty, od kwoty 350 zł od 11 grudnia 2016 r. do dnia zapłaty, od kwoty 350 zł od 11 stycznia 2017 r. do dnia zapłaty, od kwoty 350 zł od 11 lutego 2017 r. do dnia zapłaty, od kwoty 350 zł od 11 marca 2017 r. do dnia zapłaty, od kwoty 350 zł od 11 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty, jak też oddalił powództwo w pozostałym zakresie;

2. oddalił apelację pozwanej w pozostałym zakresie i w całości apelację powódki.

2. Od powyższego wyroku skargę kasacyjną wniosła powódka, wskazując na naruszenie art. 217 § 1 w zw. z art. 227 k.p.c., art. 232 k.p.c., art. 386 k.p.c. oraz art. 445 § 1 k.c., art. 361 § 2 k.c., art. 415 k.c., art. 444 § 2 k.c. w zw. z art. 70 ust. 1 i w zw. z art. 65 ust. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej

jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał w ten sposób do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. Tak więc, nie w każdej sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

4. Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych oraz jej oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.). Podała, że w sprawie istnieje potrzeba wyjaśnienia w jaki sposób powinien zostać ustalony zakres kognicji sądu drugiej instancji dotyczący inicjatywy dowodowej w sytuacji, gdy dopuszczony dowód na charakter niejednoznaczny, a nadto istnieje potrzeba rozstrzygnięcia jakie przesłanki warunkują możliwość przyznania zadośćuczynienia za zdarzenie szkodzące polegające na wydaniu prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem. Skarga kasacyjna jest też oczywiście zasadna z uwagi na kwalifikowane naruszenie przepisów art. 232, art. 233 k.p.c., art. 417¹ § 2, art. 362 § 2 k.c. oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

5. W pierwszej kolejności należy zauważyć, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może być oparty jednocześnie, w ramach naruszenia tych samych przepisów, na oczywistej zasadności skargi oraz występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Jeżeli bowiem w związku z domniemanym naruszeniem przepisu występuje istotne zagadnienie prawne albo powstaje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, to nie może być mowy o oczywistym (rażącym) naruszeniu tego przepisu, prowadzącym do oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Istotność zagadnienia prawnego polega bowiem na tym, że rozstrzygnięcie stwarza realne i poważne trudności, podczas gdy oczywista zasadność skargi oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze już *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Tymczasem skarżąca oparła wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania na tych dwóch podstawach, w znacznej mierze podkreślając ich zbieżność.

6. Z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że wątpliwości natury prawnej mogą być traktowane jako przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wówczas, gdy chodzi o zagadnienie nowe, dotychczas nierozwiązane w orzecznictwie, takie, które będzie miało znaczenie przy rozstrzyganiu spraw podobnych, a przy tym takie, którego rozstrzygnięcie wpłynie na wynik badanej sprawy. Nie ulega przy tym wątpliwości, że zagadnienie to nie może być pozorne, czyli m.in. nie może stanowić próby obejścia dokonanych przez sądy ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Skarżąca nie sprostала powyższym wymaganiom. Sformułowała zagadnienie prawne dotyczące stosowania art. 232 zd. 2 k.p.c. i możliwości dopuszczenia dowodu przez sąd. Zagadnienie to skarżąca powiązała z inicjatywą dowodową Sądu Apelacyjnego, który z urzędu zwrócił się do ZUS o wyliczenie wysokości renty rodzinnej powódki po zmarłym T.S.. W opinii skarżącej dokument nadesłany przez ZUS był niejednoznaczny i Sąd Apelacyjny powinien był z urzędu dopuścić kolejny dowód, na okoliczność usunięcia wątpliwości co do treści tego dokumentu. Bliższa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania

pozwała stwierdzić, że skarżąca w istocie nie zgadza się z dokonaną przez Sąd drugiej instancji oceną dowodu w postaci pisma Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 5 lipca 2018 roku. Uszło uwagi skarżącej, że zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Sąd Najwyższy jest związany dokonanymi przez sądy *meriti* ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). W tej sytuacji nie można przyjąć, że skarżąca wykazała przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., skoro podane przez nią zagadnienie prawne zostało sformułowane w sposób, który w istocie zmierza do podważenia dokonanej w sprawie oceny dowodów.

7. Nie sposób również uznać, by skarżąca powołała się na istotne zagadnienie prawne w zakresie w jakim wskazuje na potrzebę określenia jakie przesłanki warunkują możliwość przyznania zadośćuczynienia za zdarzenie szkodzące polegające na wydaniu prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem. Skuteczne powołanie się na przyczynę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga poza precyzyjnym sformułowaniem określonego, dotychczas nierozwiązanego problemu prawnego o charakterze abstrakcyjnym oraz wskazaniem przepisu stanowiącego źródło jego powstania, zaprezentowania argumentacji wykazującej istnienie na tle tego problemu rozbieżnych ocen prawnych i występowanie poważnych trudności w jego rozwiązaniu oraz przekonania, że jest ono istotne. Skarga kasacyjna tego rodzaju argumentacji nie zawiera.

8. Uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga natomiast powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego i przeprowadzenia wywodu zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone

orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia określonego przepisu nie prowadzi zatem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skarżąca nie wykazała tak rozumianej oczywistej zasadności skargi. Ograniczyła się do podania, że w sprawie doszło do naruszenia art. 232, art. 233 k.p.c., art. 417¹ § 2, art. 362 § 2 k.c. oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz podania, że naruszenia te miały charakter kwalifikowany. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zawiera jednak argumentów uzasadniających takie stanowisko i wykazania, dlaczego, poza własną oceną rozstrzygnięcia przez skarżącą, doszło w sprawie do naruszenia tych przepisów w sposób, który pozwalałby na przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność.

9. Mając to na względzie, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i ze względu na trudną sytuację materialną skarżącej orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego zgodnie z art. 102 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

10. Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym stanowił art. 29 ust. 1 ustawy z 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze w zw. § 4, § 8 pkt 7 oraz § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

as]

jw